



АГИТАТОРДЫН БЛОКНОДЫ №6



АГИТАТОРДЫН БЛОКНОДЫ

6 №
июнь
1973 j.

КПСС-тин Горно-Алтайский обкомынын
пропаганда ла агитация бөлүги

ИНФОРМАЦИОННЫЙ ЛЕТИРҮ

15 майда Горно-Алтайскта областьтын партийный активинин јууны өткөн. Јуунда турушкан улус КПСС-тин Төс Комитединин апрельде (1973 j.) өткөн Пленумынын «Партиянын XXIV съездинин јөптөрин бүдүрери јанынан КПСС-тин Төс Комитединин албатылар ортодо өткүрип турган ижи керегинде» јөби ле областьтын партийный организациязынын мынан ары бүдүретен ижи керегинде суракты шүүшкен.

КПСС-тин обкомынын баштапкы качызы нөк. Н. С. Лазебный јуунда шүүжерине тургузылган сурак аайынча куучындап, партиянын апрельдеги (1973 j.) Пленумынын јөбин бүдүрери јанынан областьтын коммунисттеринин алдында турган јаан задачаларды чокумдаган.

Шүүжип турган сурак аайынча партиянын Маймадагы райкомынын баштапкы качызы нөк. Афанасьев В. К., партиянын горкомынын экинчи качызы нөк. Харин В. А., Эјегандагы совхозтын директоры нөк. Уланкин В. П., кош тартар автопредприятиенин шоферы нөк. Кулешов Н. Ф., партиянын Кан-Оозындагы райкомынын качызы нөк. Аргокова И. И., облвоенкоматтын политотделинин начальниги нөк. Мешков М. И., педагогический институттын КПСС-тин историязы ла философия аайынча кафедрасынын заведующийи нөк. Андронкина В. Р., КГБ-нин областьтагы бөлүгинин начальниги Карма-

нов В. А., «Звезда Алтая» газеттин редакторы нөк. Чепрасов А. Ф. куучын айткандар.

Куучын айткан улус Советский Союзтын Коммунистический партиязынын јер үстінде амыр-энчү болорын јеткилдеерине ууландырган политиказын, Политбюронын бу јанынан өткүрген элбек ижин ле КПСС-тин Генеральный качызы нөк. Л. И. Брежневтин акту бойынын телекейдин бастыра ороондоры бой-бойлоры ортодо эптү-јөптү болорын јеткилдеери јанынан өткүрген јаан учурлу ижин бийик баалап ла сүрекей јарадып темдек тедилер.

Нөк. Л. И. Брежневке «Албатылар ортодо амыр-энчүни тынгытканы учун» деп телекейлик Ленинский сыйды бергени онын социалистический ороондордын ортозындагы најылыкты ла өмө-јөмөни тынгыдары, бастыра телекейде амыр-энчүни корыыры ла бузулбас эдип тынгыдары јанынан чылазыны јогынан өткүрген ижин бийик баалаганынын керези болуп јат.

Областьтын партийный активинин јууны бистинг социалистический государствонин башкарузы партиянын XXIV съездинде јарадылган тыш политика аайынча программаны чокум өткүрип турганын анайда ок јарадып темдектеген.

КПСС-тин Төс Комитединин апрельдеги (1973 ј.) Пленумынын јөптөри телекейде амыр-энчүни мынан ары тынгыдарында сүрекей јаан политический ле теоретический учурлу документтер болуп јат. Партийный активтинг јуунында турушкандар КПСС-тин Төс Комитединин бу Пленумынын јөптөрин бирлик күүн-санаалу јарадып, областьтын ишкүчиле јаткандарынын ортозында элбек политический ле организаторский иш өткүрерине ууландырган јөп јараткандар.

Туулу Алтайдын бастыра ишкүчиле јаткандарынын ортозында өткүрилетен политический ле организаторский иш элден озо олордын ийде-күчин тогузынчы бешјыл-

дыктын бастыра план-жакылталарын ла алынган молжуларын кажы ла кижиге, коллектив, колхоз, совхоз ло предприятие чокум бүүдүрерине ле планга үзеери көп продукция берерине ууландырылар учурлу.

Туулу Алтайдын коммунисттеринин активинин жууны КПСС-тин Төс Комитединин Генеральный качызы нөк. Л. И. Брежневке письмо ийген. Бу письмодо Туулу Алтайдын коммунисттери нөк. Л. И. Брежневти бийик ле күндүлү сыйла уткып тура, КПСС-тин Төс Комитединин Политбюрозына ла Леонид Ильичтин акту бойына коммунистический обществоны төзсөп жаткан советский албатынын амыр-энчүзин корыырын жеткилдеери жанынан өткүрип турган сүрекей элбек иштери учун жаан быйанын айдып турганы керегинде ле областьтын коммунисттери ле бастыра ишкүчиле жаткандары партиянын ла башкаруунын жөптөрүн жүрүмдө бүүдүрип, тогузынчы бешжылдыктын пландарын ойинен озо бүүдүрер амадулу иштеп турганы керегинде бичилген.

Партийный активтин жуунында КПСС-тин Алтайский крайкомынын качызы нөк. Аксенов Н. Ф. турушкан.

ЈЕРБОЙЫНДАГЫ СОВЕТТЕРДИН ВЫБОРЛОРЫ

Ишкүчиле јаткандардын депутаттарынын јербойындагы Советтеринин выборлоры өдөр күнге — 17 июньга бистин орооннын ишкүчиле јаткандары иште ле политический јадын-јүрүмде јаан көдүрингилү айалгада барып јат. Туулу Алтайдын ишкүчиле јаткандары выборлордын күнин јарамыкту уткыырына амадап, тогузынчы бешјылдыктын үчинчи жылында алынган социалистический молјуларын јенүлү бүдүрерине, СССР-дин 50 жылдыгына ла областьтын юбилейине белетенип турган эйдө табылган јакшынак баштапкайды оноң ары өскүрерине кичеенгилейт.

Јербойындагы Советтердин выборлоры — бистин государствонын јүрүминде политический јаан учурлу керек. Выборлордын күнине советский улус коммунистический партияны эбиреде күреелей бириккен, онын јакаруларын јүрүмде јенүлү бүдүрер деп амадап турган бирлик нак биле болуп алган барып јат. Ишмекчи класс, колхозный крестьянство, советский интеллигенция Советтердин ижин мынан ары јарандыраына сүреен јилбиркеп турулар, олар Советтерди албатынын чындык јанынын органдары, социализмнин сырагай элбек ле чындык демократиязы деп көргилейт.

«Государство — ол бис!» — деп, советский улустын айдары јолду. Јербойындагы Совет јаннын очередной выборлорына бистин ороон јаан једимдерге једип алган келип јат. Ишкүчиле јаткандардын коллективтери иш јанынан талдама нөкөрлөрин јербойындагы Советтердин депутадына кандидат эдип көстөгөн.

Депутатка кандидаттардын списокторында партийно-советский ишчилердин, эн артык мергендүчилердин, интеллигенциянын чыгартулу улузынын ады-жолы адалган. Бу коммунисттердин ле партийный эместердин бузулбас бирлигине жарамыкту улус.

Депутатка көстөлгөн кандидаттардын ортозында — Абайдагы совхозтын жарлу ан азыраачызы Георгий Фатеевич Попов, Чойдогы совхозтын јиит уй саачызы, КПСС-тин членине кандидат Тамара Вячеславовна Тогустеева, Горно-Алтайскта кош тартар предприятие-нин озочыл шоферы Михаил Петрович Зяблицкий, Горно-Алтайсктагы пединституттын студенти Раиса Арбаковна Лыкова, Кенидеги совхозтын койчызы, КПСС-тин XXIV съездинин делегады Бабый Таныевич Тужулкин, областной больницынын врачы Тамара Андреевна Каташ.

Избирательный кампанияда јаан учурлу сй баштала берди. Кандидаттардын иштеги ле жадын-жүрүмдеги кылык-жанын коллективтерде шүүжип көргөн кийининде олорло туштажу өткүрери башталган. Кандидаттарла туштажулар јаан көдүрингилү өдүп јат. Избирательдер область ичинде хозяйственный ла культурный строительноны, Советтердин ижин мынан ары жарандыларына јаан ајару эдет. Эмди турган задача — избирательдер депутатка кандидаттарла јакшы таныжарына, олордын кажызы ла керегинде бойынын шүүлтезин ле күүн-санаазын јайым айдарына јакшы айалга төзөөри. Көстөлгөн кандидаттарды ончо јанынан шүүжип, олордын ижин ле кылык-жанын ајаруга алары бистин албатынын талдама улузын јаннын јербойындагы органдарына талдап тудар арга берер.

Андый туштажуларда ишмекчилердин, крестьяндардын ла интеллигенциянын чыгартулу улузы бойыстын эрчимдү ижисле бешјылдыктын үчинчи јылынын планын ойинен озо бүдүрерис деп, бистин көп национальностьторлу Төрөлистин экономический ле военный ийде-кү-

чин тыгыдары јанынан партиянын ла Советский башкарунын политиказын јүрүмде чике өткүрерис деп, депутатка кандидаттарга ла партияга сөзин берип турулар.

Јербойындагы Советтердин выборлоры јенүлү сдөри партийный организациялардын текши јартап айдар политический ижинин кеминен, агитаторлорды, политинформаторлорды, докладчиктерди, лекторлорды канайда тузаланып турганынан камаанду.

Көстөлгөн кандидаттар учун агитация область ичинде көндүгө берди. Агитационно-јартамалду ишти үч муну беш јүске шыдар агитаторлор, политинформаторлор, лекторлор өткүрет. Бастыра јерлерде агитпункттар, избирательдердин толуктары, сурактын столдоры ачылган, јиит избирательдердин клубтары төзөлөт.

Экинур, Кош-Агаш, Куюс јурттардын, кийим көктөср фабриканын ла оноң до өскөзинин агитколлективтери јакшы иштеп турулар. Турачак аймактын јурт јерлерде јаткан избирательдерине агитпоезд аткарылган. Бу аймактын агитколлективтери избирательдер ортозында ишти план аайынча өткүргилейт.

Қан-Оозы аймактын хозяйстволорында бастыра политинформаторлор ло агитаторлор койчылар ла скотниктер јаткан өзөктөрдө лө турлуларда иштегилейт. Темдектезе, Чаргы-Оозы јуртта агитатор Г. А. Анчишева Караколдогы ферманын турлуларында, Н. С. Емельянова 3 №-лү фермада, Э. В. Угрюмов дезе Туратудагы фермада иштейт. Бу аймакта внештатный лекторлор ло КПСС-тин райкомынын докладчиктери кажы ла айда лекция кычырарына јурттарга барып, выбор алдындагы күндерде албаты-јон ортозында куучын айдып турулар.

Кош-Агаш аймактын партийный ла советский органдары, культуранын учреждениелери выборлорго белетенери јанынан база јаан политический иш өткүргилейт. Колхозтордын баштамы партийный организацияларынын көп нургунында выборго белетенериле колбулу су-

рактарды жуундарда көрүп, организационный ла текши жартап айдар политический иштин пландарын тургузып, агитаторлорды жөптөп лө агитпункттарды кееркеде чүм-деп салгандар.

Je андый да болзо, агитпункттардын ла агитколлективтердин ижи бастыра ла јерлерде јакшы өдүп турган эмес. Кезик јерлерде избирательдер ортодо иш күнүн сайын өтпөй јат. Андый једикпестер городто ло аймактарда ас эмес. Кезик партийный организациялар ла партийный коллективтер бу ишти чокум, јакшы башкарбай, агитаторлорло, политинформаторлорло инструктажты каа-јаа ла өткүргилейт, агитаторлордын ла политинформаторлордын эткен ижи керегинде отчетторын партийный жуундарда угуп шүүжери тззөлбөгсн. Жартамалду политический иштин өдүнгизин тыгыдарын кичеебей, культурно-просветительный учреждениелердин ишчилерин, интеллигенцияны, башкараачы ишчилерди ле специалисттерди политический ишке тартып албай турулар.

Эмди кажы ла башкараачы ишчи, специалист, коммунист бойынын коллективинде ле журтап јаткан јеринде өдүп турган агитационно-политический иште туружар учурлу. Бу ишке культуранын учреждениелери, художественный самодеятельностьтын коллективтери, агитационный культбригадалар јаан ајару салар учурлу.

Избирательный участоктордогы агитпункттар албаты-јон ортодо өткүрер массово-политический иштин тзс јери боло берер учурлу. Мында лекцияны, докладтарды, беседаларды, политинформацияларды, сурактын ла каруунун вечерлерин улай өткүрер керек.

Избирательный кампанияны јенүлү өткүрери — партийный, советский ле ишкүчиле јаткандардын бастыра общественный организацияларынын туура салбас кереги. Бу күндерде партийный организациялар бойынын бастыра ийде-күчин жартамалду политический ишти оног артык элбедерине ле онын учурын јарандыраарына

ууландырар, албаты-јон ортозында онын камаанын тындыдар учурлу.

Кажы ла избиратель депутатка көстөлгөн кандидаттарла јакшы таныжып алзын, хозяйственный ла политический задачаларды јенүлү бүдүрери учун турумкай тартышсын, бойынын гражданский молјузын бүдүрип тура, выборлордын күнинде үн береринде эрчимдү турушсын деп, партийный организациялар текши јартап айдар ла таскадулу ишти јаантайын төзөөр лө башкарар учурлу.

Агитационно-пропагандистский иштинг амадузы — Коммунистический партиянын ла Советский башкарунын ич ле тыш јанындагы политиказын избирательдерге јакшы јартап айдып берери. Бешјылдыктын үчинчи јылында бистинг орооннын албаты-хозяйствозынын өзүминде төс ууламјыларды кажы ла избирательдерге јартап айдып берерининг учуры јаан.

КПСС-тинг Төс Комитедининг декабрьский (1972 ј.) ле апрельский (1973 ј.) Пленумдарынын јаан учурлу материалдары аайынча партийный организациялардын, советский, хозяйственный органдардын, профсоюзтын ла комсомолдын бастыра организаторский ле массово-политический ижин албаты-хозяйствонун бастыра бөлүктери астамду болорын көдүрери учун, алган бийик социалистический молјуларды јенүлү бүдүрери учун тартыжуга ууландырар керек. Коммунисттердин агару молјузы — бу ишти чике башкарары.

Советский Союзтын Коммунистический партиязынын өткөн исторический јолын ла јаанап турган учурын избирательдерге јакшы јартап айдып берери, партиянын тыш јанында өткүрип турган политический ижининг аайын, амыр-энчүнинг программазын жүрүмде бүдүрери ле телекейлик кату айалганы јымжадары јанынан бистинг госуударствонун, Төс Комитеттинг ле Л. И. Брежневтинг өткүрип турган ижин јартап турары база да јаан учурлу.

Амыр-энчү коштой јуртап јадарынын политиказы

идеологический тартыжунын сурактарын туура таштабай, карын, бу тартыжуны оног артык, јана баспай, эрчимдү өткүрерин некейт. Онын учун советский јадын-јүрүмди пропагандировать эдерин элбеде өткүрип, социалистический демократиянын једимдерин ле артыгын көргүзип, СССР-дин исторический јенүлерин ле бистинг ороондо национальный суракты јенүлү бүдүргенин элбеде јартап, кажы ла кижини бастыра нацияларды ла албатыларды сүүп турарына ла национализмнин арткан-калганын јаман көрөрине таскадар керек. Идеологический ле пропагандистский ишти тыгыдып, советский улусты патриот ло интернационалист санаалу эдип таскадарын јарандырар керек.

Буржуазный пропаганда бистинг орооннын јиит граждандарынын санаазын булгаарга амадайт. Онын учун јашөскүрим ортодо өткүрип турган идеологический ишке јаан ајару эдип, культуранын тураларында јиит избирательдердин клубтарын төзөјср керек.

КПСС-тинг ле Советский башкарунын тыш јанындагы амыр-энчү сүүген политиказы хозяйственный ла культурный строительстводо јангы једимдерге једип аларына, ишкүчиле јаткандардын јадын-јүрүмин јарандырарына, бистинг орооннын телекейлик тоомјызын тыгыдарына јакшы айалга төзөйт.

Организаторский ле политический иш экинчи кварталдын государственнй пландарын бастыра промышленный предприятиелер бүдүрерин јеткилдеер учурлу. Јурт хозяйствонын ишчилеринде дезе сүтти, этти, түкти көптөдөрине јаан каруулу задача јок.

Избирательный кампания — бастыра албатынын кереги. Выборлорды јенүлү өткүрери КПСС-ти күреелей бириккен советский албатынын идейно-политический бирлигинин јаркынду көргүзүзи болуп јат.

К. И. ТИШКОВ.

СОВЕТСКИЙ ИЗБИРАТЕЛЬНЫЙ СИСТЕМА

Советский Конституция аайынча ишкүчиле јаткандардын депутаттарынын Советтери бистинг госуларствонын политический тӱзӱлгӱзи болуп јат. Јаңды башкалары текши јанынан ологго берилген.

Бистинг ороондо јурт Советтен ала СССР-динг Верховный Советине јетире 50 мунга шыдар органы тӱзӱлгӱн, ого 2 миллион 166 мунг депутат тудулган. Олог башка-башка укту, иштӱ, јӱрӱмдӱ, јӱзӱн-башка јерде иштеген улус. Советтер — бистинг Тӱрӱлистинг ончо нацияларын ла ук-албатыларын бириктирген орган. Советтердинг депутаттары — 100-тен ажыра национальностту улус. Јаңыс ла Горно-Алтайский автономный областтын јербойындагы Советтерининг депутаттарына 19 нациянын ла албатынын чыгартулу улузы тудулган, ол тоодо орус-тар 1450 кижии, алтайлар — 908, казахтар — 113, украинецтер — 25, белорусстар ла немецтер ле ононг до ӱскӱзи. Областытагы 2542 депутаттынг тоозында 1119 ӱй кижии, 1490 ишмекчи ле колхозчы.

Советтер ажыра эл-јон госуларствонын керектерин башкаларына тазыгып јат. Кажы ла ӱткӱн выбордо депутаттардын 60 проценти солынып јат. Онынг учун 1936 јылдан бери 20 миллион кижии Советтердинг депутады болгон.

Бистинг Коммунистический партия Советтер ажыра эл-јонло колбузын элбедип, бойынын политиказын, санаа-шӱӱлтезин ӱткӱрип јат. Онынг учун калганчы ӱйлӱрдӱ КПСС-тинг Тӱс Комитеди Советтердинг ижин јарандыларына ууландырган бир канча јӱптӱр чыгарган. Депу-

таттын учурин көдүрерине партиянын XXIV съезди аңылу ајару эткен. Онын јөптөри аайынча СССР-дин Верховный Совединин төртинчи сессиязы 1972 јылда 20 сентябрьда «СССР-де ишкүчиле јаткандардын депутаттарынын Советтеринин депутаттарынын статусы кегинде Советский Социалистический Республикалардын Союзынын Законын» јараткан. Бистин государстводо башкартунын төс учурлу сурактары Советтерге берилген болзо, Советтерде депутаттар төс учурлу ишчилер болуп јат.

Јербойындагы Советтердин тоозына краевой, областной, автономный областьтын, окружной, районный, городской, јаан городтордогы районный, поселковый ла јурт Советтер кирип јат. Олорды Конституциянын 78-чи статьязы аайынча кажызынын ла јеринде јуртаган ишкүчиле јаткандар эки јылга тудат.

Онын учун јербойындагы Советтерге 1971 јылда июнь айда туткан депутаттардын полномочиелери түгенип браат. Бу өткөн эки јылдын туркунына јербойындагы Советтер КПСС-тин XXIV съездинин јөптөрин бүдүрерге ууландырган көп иш өткүрип, партиянын баштаганыла бистин обществонын экономиказын ла культуразын өскүрери, эл-јонды коммунистический санаа-шүүлтелү эдип таскадары јанынан јаан једимдерге једип алгандар. СССР-дин бастыра республикаларында бу јыл 17 июньда јербойындагы Советтерге выборлор өдөр.

Советский избирательный система СССР-дин 1936 јылда јөптөгөн Конституциязында јарталган. Ишкүчиле јаткандардын депутаттарынын бастыра Советтерине (СССР-дин Верховный Совединең ала районный, городской ло јурт Советтерге јетире) депутаттарды текши, тен ле чике избирательный право аайынча, үнди јажытту берери ажыра тудар деп, СССР-дин Конституциязынын 134-чи статьязында айдылган.

Бистин ороондо выборлордын күнине 18 јажы толгон

СССР-дин кажы ла кижизи ишкүчиле јаткандардын депутаттардын Советтерине депутат тудар праволу. Олордын депутат тудар правозы эр де, үй де кижиге болгонунан, угунан, нациязынан, үредүзинен, јаткан јеринен, ада-энезинен, ар-јөсжөзинен, алдындагы иштеген ижинен ле кудайга бакканынан камааны јок.

Сагыжы јетпес улус ла выборлор тужында түрмеде, иштеп таскадар колонияда ла КПЗ-де отурган улус выборлордо туружып болбос.

Бу өрө айдылганы активный избирательный право. Оныла коштой пассивный избирательный право бар. Онызы кижинин депутат болуп тудулар правозы. Выбор болор күнге јетире 18 јажы толгон СССР-дин кажы ла кижизи јербойындагы Советтердин депутадына тудулар праволу. СССР-дин Верховный Советтин депутатына советский кижиге 23 јаштан ала, союзный ла автономный республикалардын Верховный Советтерине дезе 21 јаштан ала тудулар. Мыны текши избирательный право деп айдар.

Тен избирательный право — советский избирательный системанын јаан учурлу экинчи тзөлтөзи. Кажы ла советский кижиге выборлордо түнгей туружат, кажы ла кижиге избирательдердин списогына јангыс ла катап бичилер, јангыс ла јерде, јангыс ла катап депутаттын кандидады учун үнин берер. Јербойындагы Советтерге выборлор өткүрер ээжилер аайынча түнгей тоолу эл-јон јаткан избирательный округтар тзөлип јат. Онын учун избирательдердин үндери де түнгей, тудуп алган депутаттардын да учуры түнгей. Мыны тен избирательный право деп айдар.

Советский кижиге бойынын јуртап јаткан јеринен СССР-дин Верховный Советине, союзный ла автономный республикалардын Верховный Советтерине, јербойындагы бастыра Советтерге депутат тудар праволу. Мыны чике избирательный право деп айдар.

Мынанг озо избирательдер үнин ачык, кол көдүрүп беретен. Же үнди жажытту берери оноң демократичный болуп јат. Онын учун СССР-дин Конституциязы избира-
тельдерди үнин жажытту берер праволо јеткилдеген.

Советский улустын избирательный правозын закон корып јат. Избирательдер үнин жажытту берер правоны бускан избирательный комиссиянын члени ол эмезе өскө жамылу кижиге уголовный каруузына тургузылар. Оны жаргынын јөби аайынча үч жылга јетире јайымнанг айрыыр эмезе бир жылга јетире түзедилер иш бүдүрер эдип жаргылап салар аргалу. Кажы ла советский кижиге депутат тудар, депутатка тудулар праволу. Кижини согуп, төгүндеп, коркыдып эмезе карындап, бу правоны бускан улус уголовный каруузына турар. Избирательный документтерди јастыра јазап турган жамылу улус ла избира-
тельдердин берген үндерин куурмактап, јастыра тоологон избирательный комиссиянын члени база да уголовный каруузына турар.

Выборлор өткүрер ээжи депутаттарга кандидаттар эдип көстөгөн улус учун элбек агитация өткүрер арга берген. Бу ишти өткүрерге бистинг избирательдерге јенгил. Советский Конституция ологго демократический јайымдар берип јат. Оныла коштой советский государство бу ишти материальный јанынанг јеткилдейт. Общественный организацияларга чаазын, типография, радио, газет, связь, јуун өткүрер туралар— ончозы берилген. Олорды тузаланып, общественный организациялар выборлор алдында элбек агитационный ла массовый иш өткүрөт.

Бистинг государство выборлор өйинде избирательдерге јаан ајару эдет. Выборлор улус амыраар, воскресен күнде 6 час эртен турадан ала 10 час энгирге јетире өдөт. Текши улус выборлордо турушсын деп, воинский часть-тарда, больницаларда, кенегендердин тураларында, ыраак барып јаткан поездтерде избирательный участок-

СССР-дин кажы ла кижизи ишкүчиле јаткандардын депутаттардын Советтерине депутат тудар праволу. Олордын депутат тудар правозы эр де, үй де кижиге болгонунан, угунан, нациязынан, үредүзинен, јаткан јеринен, ада-энезинен, ар-јөсжөзинен, алдындагы иштеген ижинен ле кудайга бакканынан камааны јок.

Сагыжы јетпес улус ла выборлор тужында түрмеде, иштеп таскадар колонияда ла КПЗ-де отурган улус выборлордо туружып болбос.

Бу өрө айдылганы активный избирательный право. Оныла коштой пассивный избирательный право бар. Онызы кижинин депутат болуп тудулар правозы. Выбор болор күнге јетире 18 јажы толгон СССР-дин кажы ла кижизи јербойындагы Советтердин депутадына тудулар праволу. СССР-дин Верховный Советтин депутатына советский кижиге 23 јаштан ала, союзный ла автономный республикалардын Верховный Советтерине дезе 21 јаштан ала тудулар. Мыны текши избирательный право деп айдар.

Тен избирательный право — советский избирательный системанын јаан учурлу экинчи тзөйлөзиге. Кажы ла советский кижиге выборлордо түнгей туружат, кажы ла кижиге избирательдердин списогына јангыс ла катап бичилер, јангыс ла јерде, јангыс ла катап депутаттын кандидады учун үнин берер. Јербойындагы Советтерге выборлор өткүрер ээжилер аайынча түнгей тоолу эл-јон јаткан избирательный округтар тзөлип јат. Онын учун избирательдердин үндери де түнгей, тудуп алган депутаттардын да учуры түнгей. Мыны тен избирательный право деп айдар.

Советский кижиге бойынын јуртап јаткан јеринен СССР-дин Верховный Советине, союзный ла автономный республикалардын Верховный Советтерине, јербойындагы бастыра Советтерге депутат тудар праволу. Мыны чике избирательный право деп айдар.

Мынанг озо избирательдер үнин ачык, кол көдүрип беретен. Же үнди жажытту берери оноң демократичный болуп јат. Онын учун СССР-дин Конституциязы избира- тельдерди үнин жажытту берер праволо јеткилдеген.

Советский улустын избирательный правозын закон корып јат. Избирательдер үнин жажытту берер правоны бускан избирательный комиссиянын члени ол эмезе өскө јамылу кижиге уголовный каруузына тургузылар. Оны јар-гынын јөби аайынча үч јылга јетире јайымнанг айрыыр эмезе бир јылга јетире түзедилер иш бүдүрер эдип јар-гылап салар аргалу. Кажы ла советский кижиге депутат тудар, депутатка тудулар праволу. Кижини согуп, тө-гүндеп, коркыдып эмезе карындап, бу правоны бускан улус уголовный каруузына турар. Избирательный доку-менттерди јастыра јазап турган јамылу улус ла избира- тельдердин берген үндерин куурмактап, јастыра тооло-гон избирательный комиссиянын члени база да уголов-ный каруузына турар.

Выборлор өткүрер ээжи депутаттарга кандидаттар эдип көстөгөн улус учун элбек агитация өткүрер арга берген. Бу ишти өткүрерге бистинг избирательдерге је-нгил. Советский Конституция ологго демократический јайымдар берип јат. Оныла коштой советский государ-ство бу ишти материальный јанынанг јеткилдейт. Об-щественный организацияларга чаазын, типография, ра-дио, газет, связь, јуун өткүрер туралар— ончозы берил-ген. Олорды тузаланып, общественный организациялар выборлор алдында элбек агитационный ла массовый иш өткүрет.

Бистинг государство выборлор өйинде избирательдер-ге јаан ајару эдет. Выборлор улус амыраар, воскресен күнде 6 час эртен турадан ала 10 час энирге јетире өдөт. Текши улус выборлордо турушсын деп, воинский часть-тарда, больницаларда, кенегендердин тураларында, ыраак барып јаткан поездтерде избирательный участок-

тор тѳзѳлип јат. Выборлор алдында бойынын јеринен туура барып јаткан улус ѳскѳ јерде ѳнин берер праволо јеткилдеп турган анылу бичик алат. Выборлор бистинг ороондо госуларствонын чодыла ѳдѳп јат.

Онын учун избирательдер выборлордо эрчимдѳ туружып, депутаттардын кандидаттары учун ѳнин бир кижидий бергилейт. РСФСР-дин Верховный Соведине ле јербойындагы Советтерге 1971 јылда выборлор ѳткѳрерде, избирательный урналарга 150 миллионнон ажыра, эмезе избирательдердин списогына кирген улустын 99 процентинен ажыразы келген, олордын 99 проценттен ажыразы коммунисттердин ле партийный эместердин биригѳзининг кандидаттары учун ѳнин берген.

Капиталистический ороондордын ишкѳчиле јаткандары кѳп онјылдыктардын туркунына текши ле тенг избирательный право болоры учун тартышкан. Учы-учында бу ороондордо текши выборлор ло тенг избирательный право јарлалган.

Је олордын башкараачылары ичине јарабай турган избирательдерди, анчадала ишкѳчиле јаткандарды выборлордо туружарынанг туура тартар аргалу.

Капиталистический ороондордо выборлордо ло выборный учреждениелерде ценз деп неме бар. Олордын закондоры аайынча избиратель болорго турган кижиле кандидат болорго турган кижиле бир кезек ээжилерге (условиелерге) келижер учурлу. Олордо национальнорзынын, угынын, ѳредѳзининг, ар-јѳѳжѳзининг, јангыс јерде узак јатканынын, јажынын цензтери бар. Олор ончорзы классовый учурлу.

Буржуазный госуларстволордо јѳзѳн-јѳѳр цензтер бар учун, миллиондор тоолу улус избирательдердин списогына кирбей јат. Је выборлор ѳдѳр тушта бу списокторго кирген улустын бир канча миллионы ѳнин берерге избирательный урналарга келбей јат. 1920 јылдан бери США-да президент тудар кажы ла выборлордо списокко

кирген избирательдердин жүк ле 48—64 проценти избирательный участокторго келген. Јаңыс ла 1972 јылда өткөн президентский выборлордо 70 миллионго шыдар, ол эмезе 45 процент американский избирательдер үн берерге келбегендер.

Мынан көргөндө, социалистический избирательный система телекейде эн демократический система болуп јат.

Бистин областьта выборлорго белетенер иш бийик тебүлү өдүп јат. Выборлор өткүрер ээжи аайынча бистин областьта 2573 избирательный округ төзсөлгөн, ол тоодо: краевой Советке — 24, областной Советке — 100, городской Советке — 123, районный Советтерге — 450, јурт ла поселковый Советтерге — 1876.

Выборлорды белетееринде ишкүчиле јаткандар элбек туружып јатканын аңылу темдектеер керек. Бистин областьта јаңыс ла избирательный комиссияларда 11 муннан ажыра кижии иштейт. Ого үзеери, көп тоолу агитпункттардын заведующийлери, агитаторлор, политинформаторлор, доверенный улус ла өскөлөри де.

Депутатка кандидаттар көстөөри — эн каруулу иш. Депутат болоры — бийик тоомјылу ла јаан каруулу керек. Албаты депутаттарга јаан учурлу государственный ла общественный керектер бүдүмјилеген. Бистин областьта кандидаттар көстөөр иш божой берди. Ишкүчиле јаткандар бойынын ортозынан эн јакшы, тсп санаалу, озочыл ишчилерди; ишмекчилерди, крестьяндарды, ученыйларды ла специалисттерди, черүчилерди, партийный, советский ле хозяйственный ишчилерди депутатка кандидаттар эдип көстөгөндөр.

Хозяйствоны ла культураны оноң ары өскүрери — выборный кампаниянын төс задачазы. Оноң учун выборлорго белетенер ле оны өткүрер ишти областьтын ишкүчиле јаткандары КПСС-тин XXIV съездинин јөптөрин, Л. И. Брежневтин СССР-дин 50 јылдыгы керегинде

эткен докладында ла КПСС-тин Төс Комитедининг декабрьский (1972 j.) ле апрельский (1973 j.) Пленумдарынын жөптөринде тургускан задачаларды бөдүрерине, кажы ла коллектив беш жылдыктын үчинчи жылынын пландарын ла социалистический молжуларын бөдүрерине ууландыра керек.

С. ТЮХТЕНЕВ,
облисполкомнын качызы, юридический
наукалардын кандидады.

ЛЕНИНСКИЙ ПАРТИЯНЫН ТӨЗӨЛГӨНИ

XX чак башталар туштагы Россияда марксистский партияны төзөөри учун тартыжу элбей берген өйдөги айалга керегинде В. И. Ленин «Нени эдер?» деп книгазында мынайда айткан:

«Бис чук биригип алып, колдорустанг бек тудуныжала, кайыр ла күч јолло барып јадыс. Бисти эбиреде өштүлер курчап алган, биске јаантайын олордын окторынын алдыла барарга келижет».

Партиянын II съездин јууры аайынча организационный комитеттин члени болгон Ф. В. Ленгник партия учун тартыжунун уур-күчтерин эске алынып, «Искра» деп организациянын члендери сүрекей нак, бирлик болгоны, улу Ленинди эбире бириккен көп эмес те болзо, је јендирбес революционерлер Лениннин ару үредүзи учун јана баспастан тартышканы шылтузында партияны төзөөри јенүлү өткөн деп айткан.

В. И. Лениннин јартаганыла, съездтин төс задачазы «Искранын» тапкан ла чокумдап јартаган принципиальный ла организационный ээжилерге тайанып, чындык марксистский партияны төзөөри болгон.

Партиянын экинчи съезди 1903 јылда 17(30) июльдан ала 10(23) августка јетире өткөн. Озо баштап делегаттар, кезик сурактарды ажындыра шүүжип алар деп, Женевага баргылаган. Олор бир канча кижиден јуулыжып, «Искра» газеттин редакциязынын члендери ле тушташкандар. Мындый туштажулар тушта ол делегаттардын ортозында «таштый кату марксисттер», оппортунисттер, «сас» бары илелене берген.

Бойынын партиязынын съезди ачылганын ишмекчилер забастовкаларла, демонстрацияларла, «Каан жаңы јок болзын» деп лозунгтарла уткыгандар.

Съезд Бельгиянын тӱс городында — Брюссельде башталган. Полиция сеспезин деп, Бельгиянын социалисттери съездтин заседаниелерине тузаланылбай турган склад таап бергендер. Делегаттар складтын ичин арутайла, јаан кӱзнӱгин кызыл бӱслӱ кӱжӱгӱлӱп, президиумга стол, делегаттарга такталар тургузып салгандар.

Съездти јажы эн јаан делегат Г. В. Плеханов ачкан. Делегаттар башталып турган јаан учурлу бу исторический съездти сӱӱнчилӱ уткыгандар. «Интернационалды» ончозы сӱрекей кӱдӱринилӱ кожондогон.

Је съезд јажытту да ӱдӱп турган болзо, кааннын башкарузы, съездти токтотсын деп, Бельгиянын башкарузынан некеген. Брюссельдин полициязы делегаттарды 24 частын туркунына Бельгиядан ырбазын деп некелте эткен. Ончозына тӱрген-тӱкей Лондон јаар барарга келишкен. Мында да делегаттар бир канча јер солыган.

Н. К. Крупская кийинде бичиген: «Владимир Ильич бу съезд керегинде канча сананган! Ол партийный съездтерди ӱлӱрдин ӱлгӱнчӱ сӱреен јаан учурлу керек деп кӱрӱп туратан; ол партийный съездти эн бийик инстанция деп, съезде кажы ла кижинин оок-тобыр санаалары туура ташталар, кандый да куурмак јок болор, ончо неме агына-чепине айдылар учурлу деп бодойтон. Партийный съездтерге Ильич качан да сӱреен кичеенип белетенетен, анчадала бойынын айдатан куучынын сӱреен чокумдап шӱӱп алатан».

Съездтин протоколдорында В. И. Ленин 120 катап куучын айтканы бичилген. Ол — вице-председатель, докладчик, шӱӱжип турган сурактар аайынча куучын айдаачы, бир кезек заседаниелерде — председатель, резолюциялардын, ајартулардын, тӱзедӱлердин авторы. Делегаттар Владимир Ильичтин јалакайын, кичеенкей-

ин кайкагылайтан. Бош өйлөрдө ол делегаттарды Лондонло, онын музейлериле, ишмекчилердин жадын-жүрүмиле таныштырып туратан.

Съезде 26 организациядан 43 делегат турушкан. Кажы ла комитет эки делегаттан ийер праволу болгон, же кезик организациялар жагыс делегаттан ийип, оларго эки үн берер право бергендер. Онын учун 43 делегатта 51 решающий үн болгон, 14 делегат совещательный үндү

Съезде жүзүн-башка улус жуулган. Үндердин көп сабазы «Искра» газеттин ууламжызын жөмөп турган.

Съезде делегаттар 4 бөлүккө иле бөлинип тургандар. Ленин оларды мынайда чокум анылаган: 20 быжу искровецтер (24 үн), олар революционный ууламжыны жана баспастан өткүргендер, 7 «жымжак» искровецтер — Мартовко жайылган «кичү оппортунисттер (9 үн), «Искранын» ла оларло жарашпай тургандардын ортозында ары-бери жайылып турган «орто оппортунисттер» — «сас» (10 үндү 8 делегат), төртинчи бөлүк — «Искраны» жажыт жогынан жаратпай турган «экономисттер» ле бундовецтер — 7 делегат (8 үн). Шак онын учун съезде быжу искровецтердин ле жүзүн-жүүр өгдү оппортунисттердин ортозында тыг тартыжу башталган.

Съезде эн жаан учурлу сурак партиянын Программанын жарадары болгон.

«Искранын» редакциязы Программаны белетеер тушта В. И. Ленин бойы проект бичиген, Плехановтын ла коллективный проекттерге жүстен ажыра ажартулар эткен. Программанын проектине пролетариаттын диктатуразы керегинде В. И. Ленин кошкон пунктында «социальный революция обществонун класстарга бөлигенин жоголтор... обществонун бир бөлүгү экинчизин канайда ла кулданып турганын чек жок эдер» деп айдылган.

Съездтин оппортунистический бөлүгү — бундовецтер ле «экономисттер» бу шүүлтени жаратпай атыланып чыккандар. Оларды Троцкий жөмөп, ишмекчи класс

ороондо эл-јоннын көп сабазы боло береле, партияла жаңыс шүүлтелү болзо, жаңыс ла ол тушта пролетариаттын диктатуразы болор аргалу деп айткан.

Јаан блааштар пролетариаттын диктатуразынын ла демократиянын колбузы керегинде башталган. Оппортунисттер пролетариаттын диктатуразы демократияны јок эдип салар дежип тургандар.

Съезд оппортунисттерге јаан согулта эделе, марксизмнин эн јаан учурлу шүүлтезин — пролетариаттын диктатуразы керегинде шүүлтени Программага кийдирген.

Анайып Ленин ле оныла түңей шүүлтелүлер жаңыс ла орус эмес, күнбадышеввропейский де оппортунисттерди јенип чыккандар.

Съезде Программанын аграрный ла национальный некелтелерин шүүжер тушта база курч тартыжу башталган. Аграрный сурак аайынча В. И. Ленин съезде 15 катап куучын айдып, нөкөрлөринин јөмөлтөзиле партиянын Программазына крестьянский сурак аайынча революционно-демократический некелтелерди кийдирткен.

Национальный сурактын аайына чын-чике чыгары Россияда сүреен јаан учурлу болгон, ненин учун дезе анда јуртаган улустын көп сабазы орус эмес албатылар болгон. Съезде национальный сурак аайынча база јаан блааштар болгон. Ленин нацияларга јүрүмин бойлоры аайлаар право берер керек, онызы Россиянын ишкүчиле јаткандарынын јилбүлерине келижип јат, каан жаңын антарары, онын кийининде буржуазияны антарары учун тартыжуда олардын орус пролетариатты јөмөөрин јеткилдеп јат деп айдып турган.

Нацияларга јүрүмин бойлоры аайлаар право керегинде лозунгка удурлажа съезде бир јанынан бундовецтер, экинчи јанынан польский социал-демократиянын делегаттары туруп чыккан. Польшанын социал-демократтары — «нациялар јүрүмин бойлоры аайлаар» дени нациялардын кыйалта јок бөлинерин некеп турган

эмес, карын, олардын түңей праволу болуп, бойлорынын күүндериле биригерин јеткилдеп турганын ондобой, андый лозунг Польшанын ишкүчиле јаткандарына эмес, польский националисттерге тузалу дежиіп тургандар.

Съезд нациялар бойынын јүрүмин бойлоры аайлаары керегинде Лениннинг шүүлтезин јаратканы буржуазный национализмге јаан согулта болгон.

Анайдарда, II съезде программный сурактар аайынча тартыжу В. И. Лениннинг ле «Искра» газеттингу уулам-јызы јенгениле божогон. Бирлик күүн-санаалу (бир ле кижіи үнин бербеген) јарадылган партийный Программа партиянынгу эн јуук ла арт-учындагы задачаларын чокумдап, пролетариатты ла ончо ишкүчиле јаткандарды каан јангы, онынгу кийининде буржуазный стройды антарары учун, пролетариаттынгу диктатуразын тургузары учун тартыжуга кычырган.

В. И. Ленин партиянынгу Уставынынгу проектин белетеп берген. Ол съезде Устав аайынча доклад эдиіп, партия бирлик шүүлтелүүлердингу союзы болор учурлу, партиянынгу кажы ла члени партия учун каруулу болгонын билиіп турар учурлу, партия дезе кажы ла членинингу ижи учун база каруулу болор учурлу деп јартаган.

II съезд, баштапкы параграфтан өскөзин, Ленин јазаган Уставты јараткан. Онызы Лениннинг организационный планы, Лениннинг организационный принциптери јенгени болгон. Шак онынгу шылтузында Россияда јангы бүдүмдү партия тззөлиіп, өзүп тыныган.

Партийный органдарды тудуп, үн берер тушта съезд большевиктерге ле меньшевиктерге бөлине берген. Ононгу улам кийининде эки партия — чындык пролетарский, революционный партия ла оок буржуазный, јөпсинчек партия тззөлгөн.

РСДРП-нинг II съездинингу тос учуры — марксистско-ленинский партияны, јангы бүдүмдү партияны, большевиктердингу партиязын тззөгөни.

АЗЫРАЛ БЕЛЕТЕЕРИНЕ АЈАРУНЫ ТЫНҒЫДАР

Тогузынчы бешжылдыкта журтхозяйственный продукцияны эдип чыгарарын элбедери ле иштинг арбынын көдүрери јанынан КПСС-тинг XXIV съездинин исторический јөптөри јаан учурлу задача тургускан. Бу задача-ны жүрүмде јенгүлү бүдүрерине амадап, Лениннин ле Албатылардын најылыгынын ордендери ле кайралдаткан Горно-Алтайский автономный областьтын журт хозяйствозынын ишчилери јаан көдүрингилү иштеп турулар.

Малдан алар продукталарды эдип чыгарарын элбедеринин ле чындыйын јарандырарынын төс аргазы азыралдын бек төзөлгөзин салары, малдын кирелтезин көдүрип ле тын-тоозын көптөдөри, көп сүт саап ла көп түк кайчылап аларына једип алары болуп јат.

Областьтын колхозторында ла совхозторында общественный малды кыштын өйинде азыралла јеткилдее-рине јылдын сайын 4 миллион центнерден ажыра азырал единицага азырал белетеп алып турар керек. 1972 јылда, өскө јерден алган өлөңди ле комбиазыралды катай тоолозо, жүк ле 1,5 миллион центнер азырал единица белетелген. Онын учун быјыл партийный организациялар, хозяйстволордын башкараачылары ла специалисттери азырал белетеерине анчадала јаан ајару эдер учурлу.

Быјыл өлөңнин көп нургуны тегин эп-сүмелер ле белетелер. Онын учун атка јегер ле колло иштеер инвентарды бойынын өйинде ремонтп белетеерин, чалгыла өлөң чабар улустын ижин чике төзөөрин јеткилдее-р керек. Је кезик јерлерде өлөң лө аш јуунадар техниканы

ремонттооры коомой өдөст. Областын хозьяйстволорында көп тракторный косилкалар, тырмууштар, подборщик-копнительдер, силос жуунадар комбайндар ла оной до өскө техника эмдиге жетире ремонттолбогон. Майма, Турачак ла Шебалин аймактардын хозьяйстволорында ремонт жанынан керек анчадала коомой. Областын хозьяйстволорында азырал белетеер ишти механизировать эткенинги кеми сүрекей жабыс. 1972 жылда область ичинде азырал белетеер иштин жүк ле 42 проценти механизировать эдилген.

Бу өдүп жаткан жылда 963600 центнерден ас эмес өлөңди, жартап айтса, планда айдылган азыралдын 53 проценти механизировать эткен звенолор белетеери темдектелген. Азырал белетеери жанынан 191 механизированный звено, ол тоодо колхозтордо 42, совхозтордо 149 звено төзөлөр. 124 звено обоо салар машиналу, 52 звено пресс-подборщиктү, 15 звено дезде стогообразовательдү иштеер.

Жаскы кыра ижин, азырал белетеерин ле аш жуунадарын эн жакшы агротехнический өйлөрдө түрген ле бийик чындылу өткүрип саларына, жуук келер жылдарда азырал белетееринде уур иштердин 75—80 проценти механизировать эдерине бистинг совхозтордо ло колхозтордо эмди бастыра аргалар бар.

Эмди турган төс задача азырал эдер культуралардын түжүмин ончо жанынан бийиктедери, кажы ла гектар жерден көп азырал аларын жеткилдеери, жылытула тартыжары болуп жат. Азырал белетееринин жаңы эп-сүмелерин элбеде тузаланар болзо, бу задачаны жөнүлү бүдүрип салар арга бар.

Элден ле озо көп сенаж белетеп аларын жеткилдеер керек. Бу жаңыс ла ток ло арбынду азырал эмес. Ого үзеери, азырал белетееринин өскө көп эп-сүмелерине көрө, сенаж белетеери өлсннинг жылыяарын астадар, кажы ла гектар жерден азырал единицалар аларын элбедер

арга берет. Онын учун областьтын хозяйстволорынын көп нургуны быјыл сенажты, өткөн жылдагызына көрө, көп белетеер деп санангылайт. Је Ондой ло Улаган аймактардын хозяйстволоры сенажка эмди тургуза јаан ајару салбай турулар.

База бир јаан учурлу керек — сенажтын чындыйын бийиктедери. Сенаж белетееринин ээжизин чике бүдүрер керек. Сенаж белетееринин ээжизин бускан тужында ток веществолор көп жылыып эмезе үрелип турганын өткөн эки жылдын ченемели көргүскен. Онын учун кей өдүп кирбес эдип туй бөктөп салган ижемјилү хранилищелер эдер керек. Өлөңди ооктой чечкелеп, јакшы ныкталаар, азыралга кейдинг кислорода өдүп кирбезин јеткилдеер керек. Сенажка салып турган өлөңнин чыгы 50—60 проценттен ашпас учурлу. Онон чыкту эмезе онон кургак өлөңнөң сенаж этсе, ток веществолор жылыып калар.

Јаңы ла чечектелип турган өйдө јуунаткан өлөңнөң јакшы сенаж белетелет. Өткөн жылда сенажты белетеерин оройтыткан, оны бойынын өйинде белетебеген хозяйстволор көп ток веществолор жылыйткандар.

Чапкан өлөңди бойынын өйинде көдүрип, сенажка салары јенгил иш эмес. Бу ишти бүдүрерине аңылу техника једишпей јат. Онын учун эскирип үрелип калган, чоттон чыгара бичип салган комбайндарды подборщик-измельчитель эдип келиштире јазап алар керек. Анайып јазаган комбайн јети күннин туркунына сенажка саларына 450 тонна өлөңди ооктоп белетеп, он кире машиналардын ла тракторлордын ижин јеткилдейт.

Кезик хозяйстволордо сенажтын бүркүзи кышкыда тонуп калат, оны ломло кодорорго келижет. Је крайдын озочыл хозяйстволорында дезе сенаж бүркеерине бир үлү кургак тобрактан ла 2 үлү стөктөң колынты белетеп јат. Бу колынтыны сенажтын үстине 50 сантиметр калың эдип јайа төгүп ийгилейт. Андый колынты сенажка соок тужерине јетире кей кийдирбей јат, тонуп калган тушта

дезде бульдозер оны белен туура ийдип салат. Жалбагы 20 метр траншейлер сенажты коштоор кандый ла ишти механизировать эдер арга берет.

Өлөңди консервировать эдеринин база бир жакшынак эп-сүмези — өлөңнин витаминдү кулурын белетеери ле өлөңди ооктоп кертери. Бу жылда областьтын хозяйство-лорында өлөң кургадар АВМ-0,4 танмалу жети агрегат иштеер. Бу машиналарды арбынду иштедерине кичеенер керек. Улусты жакшы үредип, бийик чыгдыйлу азырал белетеерине оморды материальный жанынан жылбиркедип, моральный да жанынан жылбиркедерин ундыбас керек.

Журт жерлерде албаты-жонды жеткилдеп турган ишчилер — кооперациянын, быткомбинаттын ишчилери, эмчилер, культуранын ишчилери улуска жаан килемжизин жетирер учурлу. Жалаңда иштеп турган улус бойынын өйинде курсактанып ла амырап турары, су-кадыгын корыры бу өрө айдылган ишчилердин килемжизинен камаанду.

1973 жылда аштын түжүмин жуунадары ла журтхозяйственный продукталарды белетеери жанынан иштер өткүрер керегинде КПСС-тин Төс Комитеди ле СССР-дин Министрлеринин Соведи 1973 жылда 24 апрельде аңылу жөп чыгаргандар. Азырал белетеери жанынан задачаны жөнүлү бүдүрери, аштын түжүмин кыска өйдин туркунына жылыту жогынан жуунадары бу жөптө текши айдылган.

Журтхозяйственный органдардын, колхозтордын ла совхозтордын башкараачыларынын ла специалисттеринин молжузы бешжылдыктын үчинчи, төс учурлу жылында азырал белетеерине ле аш түжүмин жуунадарына бойынын өйинде белетенерин жеткилдеери болуп жат.

И. СУМАЧАКОВ.

АГИТПУНКТТАРДЫҢ ИЖИ ЈАРАНАТ

Партиянын Шебалиндеги райкомы јербойындагы Советтердин выборларына уткуй аймактын јурттарындагы агитпункттардын ижин јарандыраарына јаан ајару эдет. Май айдын экинчи јарымында Эликманар, Барагаш, Шебалин, Чаргы јурттарда агитпункттардын заведующийлеринин, агитаторлордын, политинформаторлордын ла лекторлордын семинарлары өтти. Семинарларда турушкандар «Агитколлективтердин јербойындагы Советтерге выборлор өткүрер алдындагы задачалары» деп парткомнын качылары эткен докладты, партиянын райкомынын качызынын «Агитаторлор, политинформаторлор ло лекторлордын КПСС-тин Төс Комитединин апрель (1973 ј.) айда өткөн Пленумынын јөптөрин јартаар ижи керегинде» куучынын ла КПСС-тин обкомынын лекторы кычырган «Телекейдеги айалгалар» деп лекциязын јилбүлү угуп, шүүштилер. Кустовой семинарларда агитаторлордын, политинформаторлордын ла лекторлордын секциялары иштеген.

Тургуза өйдө аймакта 44 агитпункт иштеп јат. Олордын заведующийлерине јаан ченемелдү коммунисттер, ак-чек ле баштаңкай комсомолдор ло партийный эмес-тер тудулган. Олордын тоозында Културуанын Чаргыдагы туразынын директорын коммунист Вилисова А. В., аймакта ады јарлу үредүчи Л. С. Кумандина, чабан Борис Самыков, зоотехник Н. И. Чеков, садучы Анатолий Кижикин, экономист Лидия Рязанцева, оной до өскөлөри. Јаңыс ла Шебалин јуртта 3 агитпункт төзөлгөн.

Аймакта 303 агитатор, 92 политинформатор, 320 лек-

тор иштеп јат. Агитколлективтердин эн ле артыгы Эдегандагы совхозто деп айдар керек.

Эдегандагы парткомнын качызы нөк. Ялатов Ш. С. совхозтын бастыра јурттарына бойы айланып, агитпункт белетеп, агитаторлорды ла агитколлективтердин пландарын бойы көрүп, јөптөгөн. Агитпункттардын заведующийлерине јартамалду иште ченемели јаан коммунисттер Н. М. Берегошев, М. П. Поленников, Т. Ф. Тутушев, П. И. Азынчаков ло өскөлөри де көстөлгөн. Бу парткомдо агитационный иште коммунисттер А. А. Санаков, В. А. Чендыев, Н. В. Казанцев, Н. М. Антонова, Л. В. Яныканов, А. Ф. Попов, А. П. Темдеков турушкылайт. Выборлорго јетире агитационный иштин чокум пландарын тургускылап, олар јангыс ла јурттардагы онөрөкөлөрдөги ижиле болорзынбай, турлулардагы сакманщиктер, јаскы кыра ижиндеги механизаторлор ортодо болуп, јартамал иш өткүргилейт. Коммунисттердин јозогыла јартамал иште ВЛКСМ-нин члендери Рая Карамякина, Людмила Ургудякова, Геннадий Казанцев ле Нина Неметова турушкылайт. Јиит специалисттер турлуларга, фермаларга ла культстандарга барганда, партиянын ич ле тыш политиказын ишчилер ортодо јартагылайт.

Јакшы иштү агитпункттар ла агитколлективтер јангыс ла Эдегандагы совхозто эмес, онон до өскө јерлерде бар. Беш-Өзөк, Чаргы, Чопош, Дьектиек јурттардын агитпункттары ижин чокум төзөп, јартамалду ишти једимдү өткүргилеп туру. өскө хозяйстволордо ло организацияларда бу јаан политический кампанияда Власенко Н. И., Нуштайкин М. И., Мохова С. И., Кырмакова И. Я., Угрюмов З. И., Сипунов В. А., Аленышева Н. С., Амурчакова А. И. нөкөрлөр эрчимдү туружадылар.

Јаан јартамалду ишле коштой, аймакта бир канча агитбригадалар төзөлгөн. Аймактын төс јуртынын агитбригадазы Мыйту, Барлак, Себи-Оозы јурттарда бо-

луп, ишмекчилерге јилбүлү концерт-ойын көргүстилер. Анайда ок јакшы ижин Эликманарда коммунист С. И. Иркутовко баштаткан агитбригада көргүзет. Бу агитбригада концерт-ойын көргүскениле коштой турлуларда, культстандарда беседалар өткүрип, јуучыл листоктор, бюллетеньдер чыгарат.

Выборлор алдында јартамалду иш өткүреринде ле агитпункттардын ижинде бир кезек једикпестер база бар. Шак онын учун бу күндерде партиянын райкомынын бюросы «Јербойындагы Советтерге выборлор өткүрерге белетенер өйдө агитколлективтердин ле агитпункттардын ижин Чаргыдагы совхозтын парткомы башкарып турганы керегинде» деп суракты көрөлө, Чаргыдагы совхозто ло аймак ичинде бар једипестерди јоголторына учурлалган јөп јараткан. Бу күндерде агитаторлор ло агитбригадалар краевой, областной, районный, сельский ле поселковый Советтердин депутаттарына көстөлгөн кандидаттар керегинде јартамал иш өткүргилейт.

Совхозтордын ла промышленный предприятиелердин ишмекчилери, аймактын бастыра ишкүчиле јаткандары телекейде эн демократический избирательный системазына оморкоғонын керелеп, 1973 јылда 17 июньда өдөтсн выборлорды иште бийик једимдерле, политический баштанкайла уткыырында алаңзу јок.

Партиянын Шебалиндеги райкомы аймактагы 44 агитпункттын көп сабазын јаантайын иштеер агитпункттар эдип артырар амадулу. Мындый агитпункттар анчадала оок јурттарда ла бир кезек промышленный предприятиелерде артса, тузалу болор деп бодойдыс.

А. АЙМАНОВ.

АГИТАЦИОННО-МАССОВЫЙ ИШТИН ТӨС ЈЕРИ — ПРОИЗВОДСТВОДО

Эликманардагы культпросветпередвижка Эликманардагы ла Эјегандагы совхозтордын 120 турлузын, 10 фермазын ла ас улусту 7 пунктын (участогын) јеткилдеп јат. Малдын турлулары элбек јерге де чачылып калган болзо, культпросветпередвижканын ишчилери кажы ла турлуга једерге кичеенип турулар. Бу јаан эмес коллектив малчыларга партиянын сөзин јетирип, ологро нөкөрлөринин иштеги једимдери керегинде, ороондогы ла телекейдеги солундар керегинде куучындап, јангы бичиктер экелип, ологордын јүзүн-јүүр сурак-некелтелерин угуп ла јеткилдеп турат. Коллектив бойынын төс задачын шак онызында деп көрүп јат.

Культпередвижканын ишчилери КПСС-тин XXIV съездинин јөптөрин калык-јоннын ортозына канча ла кире јакшы таркадарына, бешјылдыктын үчинчи, төс учурлу јылында малчылардын, иштеп јаткан коллективтердин алдында турган задачаларды јартаарына, ишкүчиле јаткан калыкты мергендү ишке көдүрерине ле социалистический молјулар јенүлү бүдерин јеткилдеерине јаан ајару јетиргилейт. Ологр агитациянын бар эп-сүмелерин канча ла кире толо тузаланарга кичеенип, мынанг озо табылган кеберлерин там ла јарандырып туралар. Анайып не керектү эдилет дезе, кажы ла ишчи бойынын алдында турган задачаларды јакшы ондоп, социалистический мөрсөйдин эрчимдү туружаачызы болзын деп эдилет.

Быјыл Эликманардагы культпросветпередвижканын ишчилери малдын фермаларын ла турлуларын агитаци-

онно-массовый иштин төс јери эдип алгандар. Фермага эмезе турлуга келгилегенде, озор малчылар өткөн, юбилейный, јылда канайып иштегенин көскө көрүнгедий ле, ондогодый эдип илелте, бар темдектерди тузаланганы ажыра куучындап, куучынын аңылу стендтердеги јуруктарды, таблицаларды ла диаграммаларды көргүскениле јсмөп турадылар. Ол алып жүрер стендтерде мөрөйлөжип турган малчылардын көргүзүлери, иштеги озочылдардын куучындары берилет.

Культурно-массовый иштин планы 1973 јылга јилбүлү ле чокум тургузылган деп айдарга јараар. Ол планда социалистический мөрөйді канча ла кире эрчимдү ле тузалу өткүрери керегинде айдылган. Темдектезе, малчылардын социалистический молјулары фотојурукту болор. Иштеги маргааннын итогторы көдүрингилү айалгада улуска канча ла кире иле-јарт болгодый эдип көрүлер. Планда темдектелгени аайынча культпросветишчилер айына бир катаптап кажы ла турлуга барып, улусты озордын чокум өйгө эткен ижиле таныштырар учурлу.

Планда јаан ајару моральный көдүртүге (поощрение) јетирилет. Социалистический мөрөйдө јенгендер совхозтордын парткомдоры, ишмекчи комитеттери ле дирекциязы јөптөгөн вымпелдерле, улалып жүрер Кызыл мааныларла көдүрингилү айалгада кайралдадар, күндүлү грамоталар, баалу сыйлар, уткуулду откыткалар алар. Озочыл малчыларга, механизаторлорго учурлай совхозтордын фермаларында флагтар көдүрилер, кызыл чолмондор күйүп турар. Мөрөйдө јенгендердин туралары «Мында эн артык малчы јуртап јат» эмезе «Мында эн артык механизатор јуртап јат» деп бичиктү табличкала кееркедилер. Иштеги мактын календари, Күндүнн доскозы, «Озорло бистин ферма оморкойт» деген фотогалерея эдилер.

Озочыл ченемелди калык-јоннын ортозына таркадар эп-аргалардын бирүзи «эрмектенер писымолор» болуп

јат. Эң артык малчылардын, механизаторлордын ченемели магнитофоннын лентазына бичилеле, оноң радио ажыра фермаларга, турлуларга ла участокторго јетирилер. «Письмолордон» башка, мөрсйлөжиң турган малчылардын туштажуларын өткүргени, кажы ла фермада озочыл ченемелдин трибуназын төзөгөни, ол трибунадан хозяйствонын эң артык ишчилери ле специалисттери иштин јангы эп-сүмелериле улусты таныштырганы тузалу.

Јаан удабай Эликманардагы культпросветпередвижкада агитпоезд төзөлөр. Ого медицинанын, садунын ла бытовой јеткилдештин ишчилери, художественный самодельностьтын туружаачылары, лекторлор, политинформаторлор кирип, ыраак турлуларга, участокторго, азырал белетеечилердин одуларына барып јүрер. Културанын јурт јердеги ишчилериле кожо омор анда тематический вечерлер, оос журналдар ла оноң до өскө иштер өткүргилеер.

Темдектеп алган керектеринин кезигин культпросвет-ишчилер эмди де јүрүмге өткүрип турулар. Темдектезе, бу јылдын 7 февралинде Ороктойдогы ферманын төс турлузына кобы-јиктердеги ончо малчылар јуулышкан. Туштажуга анайда ок ферманын специалисттери, партийный ла комсомольский активисттер, културанын ишчилери, јууктагы фермалардан айылчылар келгилеген. Ороктойдогы турлунын помещениезинин ичи-тышты кичеемелдү јазалган. Эјегандагы совхозтын парткомынын качызы Ш. С. Ялатов јуулган улуска куучын айткан. Ол ферманын ишчилерин социалистический мөрөйдө алган јенүле уткып, хозяйствонын парткомы, ишмекчи комитеди ле дирекциязы јөптөгөн улалып јүрер Кызыл мааныны табыштырып берген. Мында ок ферманын бозуларды эмистирип азыраар үүрин кичееп турган озочыл малчыга, КПСС-тин Шебалинский райкомынын членине нөк. Карушев Иванга «Ус малчы» деп вымпел-кере бичик туттурулган.

Ол күн иш-тош келтейинен жаан куучын болгон. Иштин озочылдары једимдерге канайып јеткенин, малды кыштадар тушта кандый резервтер тапканын ла тузаланганын куучындайла, Ороктойдын малчылары тебүлерин мынан да ары жабызатпас деп сөс бергендер.

Чындап та айтса, Ороктойдогы ферманын ишчилери јакшы иштегилеген. Олор малды кыштан јакшы чыгарып, малдын продуктивностын ончо көргүзүлөр аайынча көптөткөндөр. Онын учун 1973 жылдын баштапкы кварталында олордын озолоп то чыкканы јолду.

26 мартта Эликманардагы совхозтын Ызнезүдеги фермазынын Куйумдагы турлузында «Бешјылдыкка — мергендү иш» деп үндү (звуковой) газет төзөлгөн. Бу газет ажыра малчылар бой-бойынан ченемел алышкан.

28 мартта Эликманардагы совхозтын Ызнезүдеги фермазында «Бешјылдык ижисте» деп оос журнал өткүрилген. Мында куучын сүттин планын бүдүрери, фермада тузаланбаган резервтер керегинде болгон. Оос журнал башталардан озо озочыл малчы Ефимова Прасковья Дмитриевнага учурлай флаг көдүрилген. Ферманын цеховой партийный организациязынын качызы нөк. Ангаков А. А. иштеги мактын флагын көдүрери керегинде цеховой партийный организациянын ла месткомнын јөбин кычырала, П. Д. Ефимовага кере бичиктабыштырган. Ферманын управляющийи нөк. Сумачаков озочылды уткып, совхозтын ишмекчи комитединин адынан ого баалу сый туттурган. Иштеги мактын флагын үредүнин отличниги пионер бала көдүрген. Ызнезүдеги баштамы школдын октябрыттары Прасковья Дмитриевнага чечектер сыйлаган. Бастыра ол уткуулдарга каруу эдип иштин озочылы ончо улуска быяанын айдып, 1973 жылга алган социалистический молјуларымды ак-чек бүдүрерим деп сөс берген.

С. ИРКИТОВ.

СОВЕТСКО-КИТАЙСКИЙ КОЛБУЛАР

Китайдын коммунистический партиязынын башкараачылары социалистический ороондордын, телекейлик коммунистический движениенин бирлигине удурлажа, амыр-энчү сүүген госуларстволордын ла албатылардын телекейде айалганы жымжадары жанынан жаан учурлу ижине удурлажа тартыжып, Пекин Советский Союзты жамандаарга албаданып, амыр-энчүний ле социализмнин керегине жаан каршу жетирип туру деп, КПСС-тин Төс Комитединин апрельский Пленумы темдектеген.

КНР-дин башкараачылары СССР-ге ле социалистический нажылыктын ороондорына каршулу ижин КПК-нын IX съездинен бери өткүрет. Социалистический ороондорды, элден ле озо СССР-ди Пекин телекейде бий болор деген шовинистический амадузына жедеринде эн жаан буудак деп көрүп жат. СССР-ди эн баштапкы өштүзи деп көрүп турганын ла Советский Союзла тартыжарына бастыра бар аргаларын ууландырганын маонистер эмди жажырбай да жадылар.

Китайдын тыш жанындагы политиказы СССР-дин өскө ороондорго жетирип турган камаанын ла онын албатылар ортодо тоомжызын астадарына ууландырылган.

Советский Союзты жабарлап жамандаганыла маонистер кыдат албатынын ажарузын Китайдын ичбойындагы уур айалгазынан кыйдырарга амадагылайт. Темдектезе, Китайдын башкарузында кызалан болгонынан улам КНР-дин партийный, административный, военный аппаратында көп улусты иштеринен чыгарып, түрмелеп, ссылкалап, өлтүрип турган тушта Советский Союзты га-

зеттерде ле куучындарда јабарлап јамандаары там ксй-
лөп чыккан. Мао Цзэ-дуннын политиказыла јөпсинбей
турган улусла тартыжар өйдө КПК-нын башкараачы-
лары олол социал-империализмле колбулу деп, байагы
ла бистин ороонды јамандаарын тыгыткандар.

КНР-динг экономический ајалгазы кату деп ајдар ке-
рек. Кітайдын экономиказын тыгыда ујадаткан «куль-
турный революциянын» јаман салтары јоголголол.

«Јаан калыш» деген авантюристический политикадан
ла деремне јерлерде албатынын коммуналарын төзөгө-
нинен јуртхозяйственный производство шалтыраган.
Пекиннин башкараачыларынын крестьяндарды Мао
Цзэ-дуннын идеяларыла көкидип, продукталарды көп-
төдөрине једер деген амадузынан эш-неме болбогон.

Кітайда аш-курсака јанынан ајалга јаранып туру
деп көргүзере, Пекиннин башкараачылары бүгүнгү
күнди јуудан озо болгон ксйлө түндештиргилейт. 1949
јылдан, Кітайский Албаты Республика төзөлгөн кийи-
нинде, крестьяндардын јадын-јүрүми ондолгонында
аланзу јок. Је ололдын јадын-јүрүми 1950—1958 јыл-
дарда, КПК чын марксистский политика өткүрип тур-
ган тушта, ондолгон. Онын кийининдеги јылдарда бу
јанынан билдирүлө једимдер болбогон.

Эмдиги өйдө Кітайда аш-курсака јанынан ајалга ка-
ту. Ашты, аштан эткен курсақты, өзүмдердин сарјузын
нормалап садып јат. Курсакты кымакайлап јири кере-
гинде калганчы јылдарда көп куучындар өткүрилип јат.
Крестьяндарды јалан ижинен бош өйлөрдө курсақты
иштин кидим өйиндегизинен ас јигер деп јакаргылайт.

Кітайдын башкараачылары Мао Цзэ-дуннын эконо-
мический «теориязыла» башкарынып, албатынын мате-
риальный ајалгазыла колбулу сурактарды бүдүрбей,
турулар. Маоисттердин пропагандазы дезе улустын
јокту, јарымдай торо јүрүм јүрерин мактап божобойт.
Пекиннин башкараачылары улусты јакшы јүрүм јүрери,

тойо курсак јиири керегинде сананбазын да деп, «јууга ла чакка белетенигер» деген лозунгла коркыдып турулар. Олор јуу болгодый учуралга белетенер керек деп шылтактанып, деремнелерде коммуналардан ла крестьяндардан чак тужында јийтен курсак саларга складтар тутсын деп некегилейт. Крестьяндардын өскүрип алган ажынын ла өскө дө продукциязынын көп сабазын јурт хозяйственный налог деп, государственный закуп деп, јуу-чакка белетенер фондко деп айрып алгылайт.

Грандар керегинде блаашту сурактар аайынча СССР-дин ле Китайдын ортозында өдүп турган јөптөжү-куучындар чек јылбайт, ненин учун дезе Пекин советский делегациянын эткен шүүлтелерине јаантайын удурлажып јат. Маоистский пропаганда советский јерлерди блаажарын эмдиге ле токтотпогон.

Китайдын башкараачылары СССР-ле колбуларды өнөтийин катуландырып, бойынын ороонында да, өскө дө ороондордо Советский Союзты јаантайын јабарлап јат. Јаңыс ла 1972 јылда Китайдын газеттеринде ле журналдарында Советский Союзты јамандаган 536 статья чыккан. КПСС-тин XXIV съездинин јөптөгөн амыр-энчү программазын, анчадала Азияда јеткер јок болорын өмө-јсөмөлө јеткилдеери керегинде шүүлтени куурмактаары ла јабарлаары эмдиге токтобой јат. Албатылардын бой-бойына экономический болуш јетирерин Китайдын башкараачылары јаратпай, Азиянын јаңы өзүп турган ороондорын «бойлорынын ийде-күчине ле аргаларына» ижензин деп кычыргылайт.

КНР-ди Бириккен Нациялардын Организациязына алган кийининде Китайдын чыгартулу улустары бу мындый каршулу ижин анда да өткүрип турулар. Јеткер јоктын Совединде Бангладеш Республиканы Бириккен Нациялардын Организациязынын членине алары керегинде јөпти, КНР-дин делегады токтодып салган. Онон улам 75 миллион албатылу, 100-тен ажыра государстволорло

колбулу, кемнен де камааны јок јангы государство Бириккен Нациялардын Организациязынын членине эмдиге јетире кирип болбой јат. Кандый да блаашту керек башталза, онын аайына ийде-күчтинг болужыла чыкпазы керегинде ле ядерный јуу-јепселди јажын-чакка токторы керегинде ООН-го кирип турган государстволордын адынан торжественный угузу эдери керепинде СССР-динг делегациязынын баштанкайыла белетеген документти јарадарына чаптык эдерге Китайдын делегациязы Португалиянын, Албаниянын делегацияларыла, ЮАР-дын расистский ээжизининг делегациязыла кожо сүрекей албадангандар. Јуу-јепселди астадары ла токторы керегинде Телекейлик конференцияны белетеериле, албатылар ортодо јеткер јок болоры керегинде Декларацияны бүдүрериле колбулу сурактарды ООН-до шүүжерде, Китайдын делегациязы чаптыгын јетирген.

Бу мынанг көргөндө, Пекиннинг башкараачыларынын өткүрип турган политиказы классовый социалистический учурын јылыйтып салганы јарталат.

Китайский Албаты Республикала, кыдат албатыла колбуларды КПСС-тинг ле Советский башкару канайда көрүп турганы КПСС-тинг XXIV съездининг јөптөринде јарт айдылган. Бу јанынан чокум шүүлтелер Советский Союзтын 50 жылдыгы керегинде Л. И. Брежневтинг докладында база айдылган. КПСС ле Советский башкару государственный јанынан КНР-ле колбуларды ондолторго, улу кыдат албатыла најылыкты ла кожо иштеерин орныктырарга күүнзеп јат. Је ол ок өйдө КПСС Китайдын Мао Цзэ-дунга баштаткан башкараачыларынын албатылар ортодо оспокту јаман кылыктарын, телекейде олардын коммунистический движениени јара согорго турган кылыктарын мынанг да ары јана баспастан илезине чыгарып, туй согорго тартыжар.

В. САТЫЕВ

СОВЕТСКИЙ ЈАШӨСКҮРИМНИНГ БАЙРАМЫ

Бистинг орооныстынгу улдары ла кыстары, ленинский комсомол, бастыра алабтыла кожо, жылдын ла июнь айдын калганчы воскресенинде советский Јашөскүримнинг күнин байрамдап јадылар.

Бу байрамды јашөскүримле кожо гражданский јууда турушкан, Комсомольск-на-Амуре деп городты, Магнитканы ла Днепрогэсти тудуп баштаган, Ада-Төрөл учун Улу јуудагы от-јалбышту тартыжуларда, Ангарадагы ла Енисейдеги јаан электростанциялардын стройкаларында турушкан улус база темдектеер.

Јашөскүримнинг движениези XIX чактынгу учында башталып элбеген.

Озочыл јашөскүрим пролетариаттынгу классовой тартыжузында удааннан бери эрчимдү туружып, революциянынгу јана баспас тартыжаачызы ла партиянынгу резерви болуп турганын В. И. Ленин чике темдектеп туратан.

Ленин революционный движениеде туружаачы јашөскүримге јангыс та јаан ајарузын салатан эмес, је ол анайда ок РСДРП-ге көп јииттер кирип турганына өморкоп жүретен.

«Бис — келер өйдингу партиязы, сүүнчилү келер өй дезде — јашөскүримнинг болор, бис јангыртаачылардынгу партиязы, јангыртаачыларды ээчий дезде анчадала јииттер күүнзеп барат, бис озогы жүрүмнинг эски-саскызыла кайра баспас тартыжаачылар, андый тартыжуларга дезде озо јашөскүрим көдүрилип јат» — деп, В. И. Ленин Энгельстингу сөстөриле меньшевиктердингу партияда јииттер көп деп комудаганына каруу берген.

Јашöскүримге пролетариаттын от-јалбышту тартыжуларында эрчимдү туружып, таскаар арга бар, је ологго кулданаачыларла, кижикүчин јиичилерле тартыжып темиккен ченемелдү ле политический билгирлү революционерлердин болужы керек деп, Ленин айдып туратан. Улу Октябрьский социалистический революция тужында јашöскүрим бойынын јаан нөкөрлөрине баштадып, Совет јанг учун өткөн јуу-согуштарда јалтанбазынан тартыжып, турумкай революционерлер болуп тазыгып туратаны Лениннинг айтканын керелейт.

Октябрьский революция јенген кийининде, 1918 жылда октябрь айда, политический ле организаторский ишти јашöскүрим ортодо башкарап Российский Коммунистический Союз төзөлгөн.

Туулу Алтайда јашöскүримнинг баштапкы ла союзтары 1919 жылда, гражданский јуунын өйинде, качан бисте Колчакла өлүмдү јуу-чак өдүп турган тужында, төзөлгөн. Јербойынын јажытту партийный ячейкаларына баштадып, олог Колчакка удурлажа тартыжуда туружарына јашöскүримди кычырган листовкалар таркадып, албаты-јон Колчактын черүзине барбазын деп, јартамал иш өткүрип туратандар.

Туулу Алтайдын јеринен колчаковецтерди ле каракорумецтерди чыгара сүрген кийининде мында јурт ла волостной ревкомдор, партиячейкалар төзөлгөн. Бу ок өйдө партийный комитеттердин баштанкайыла бастыра јерлерде комсомольский ячейкалар төзөлөри башталган. Улалуда (эмди Горно-Алтайск город) баштапкы ла комсомольский ячейка коммунист П. Я. Гордиенконын башкарганыла 1920 жылда төзөлгөн. Бу ячейкадан Туулу Алтайдагы комсомол башталып өскөн.

Эмди 50 миллионног ажыра советский јашöскүрим партиянын јаан учурлу пландарын јадын-јүрүмде бүдүрип, коммунистический обществоны төзөөринде эрчимдү туружат.

Јүстөр мунг уулдар ла кыстар орооннын эн учурлу
стройкаларына жылдын ла комсомольский путекалу
барып, ийде-күчтү јаан гидроэлектростанцияларды, газ
ла нефтепроводторды, је ле деген химический комбинат-
тарды бачым бүдүрип иштедерине болужып турулар.
Орооннын эмдиги бешжылдыкта тудулып турган эн јаан
150 стройказын Бастырасоюзный ударный деп адаган.
Ыраак Күнчыгыштын, Сибирьдин стройкаларын бүдү-
реринде, Тюменский ле Томский областтардагы жаңы
табылган нефтьти ле газты алып тузаланарын түрген-
ддеринде јаан ижемјини партия база јашөскүримге са-
лып јат. Калганчы жылдарда јииттердин болужыла
Светлый ла Лучегорск, Узень ле Усть-Илимск, оног до
өскө јүстөр тоолу жаңы городтор ло јурттар төзөлгөн.

Бистинг де областтын јашөскүрими коммунистиче-
ский строительстводон туура турбай, ижинде јаан јенү-
лерге једип јат.

Бүгүн бис бешжылдыктын үчинчи жылынын планын
бүдүреринде јозокту ижиле мактаткан јииттердин эн ар-
тыктарынын ады-јолын адаарга турус. Андыйлардын
тоозында: «Шебалинский» совхозтын чабаны Мундусов
Анатолий, ол кажы ла 100 койдон 101 курааннан торнык-
тырып алган, бир койдон 2 кг 800 г түк кайчылап алган;
Қан-Оозы аймакта «Путь Ильича» колхозтын доярказы
Маташева Александра план аайынча 1700 кг сүт алар-
дын ордына 2540 кг сүт саап алган; «Қызыл Чолмон» кол-
хозтын шоферы Челчушев Көчүрбей бир јылга кош тартар
јылдык эки планы бүдүрип салган; Алтыгы-Оймондогы
совхозтын малчызы Мошаров Василий кажы ла уйды
план аайынча күнине 500 граммнан семиртеринин орды-
на 750 граммнан семиртип јат. Горно-Алтайский СМУ-
нын каменщиги Леонов ло Чуйский хозрасчетный уча-
стоктын штукатуры Зорина Любовь — јиит строитель-
дердин ижиндеги профессиональный узын көрөр 1972
јылда өткүрилген конкурстын јенүчилери.

Озочылдардын тоозына Шебалин аймактан јиит механизатор Синьков Анатолий, Турачак аймактан Юрлов Юрий, Ондой аймактан чабандар Екашев Владимир ле Тужулкин Михаил, Көксуу-Оозы аймактан Сигарев Алексей ле Ермин Артур, Шебалин аймактан доярка Вакурина Любовь, городтон јиит строительдер Дьянкова Майя ла Выползова, анайда ок городтын улузынын керексигенин јеткилдеер предприятиелеринде иштегилеп турган Жданова Зоя ла Тудашева Александра ла өскө дө көп јииттер кирип јадылар.

Тургуза өйдө бисте государственный ла общественный каруулу иште көп јиит улус иштегилеп јат, бу иште олардын тоозы јылдын јылга там көптөп јат. СССР-дин Верховный Советинин депутаттарынын јирме проценти — јиит улус. Јербойындагы Советтерде јииттер база көп. Темдектезе, јангыс ла бистин областьта ишкүчиле јаткандардын депутаттарынын Советтерине 700-ке шыдар јииттер тудулган. Олардын тоозында СССР-дин Верховный Советинин депутаттары Тадышева Ольга ла Батакин Василий.

Советский Јашөскүримнин күни јангыс ла јииттердин байрамы эмес. Мундар тоолу јииттер коммунизмнин келер өйине једери учун бойлорынын жүрүмдерин берген.

СССР-дин төзөлгөннин 50 жылдыгына учурлап, јииттердин ижиндеги ле общественно-политический јадын-жүрүминдеги эрчимин там бийиктедерге ле олардын эстетический, физический ле военно-патриотический воспитаниезин оног ары јарандырага амадап өткүрген советский јашөскүримнин Бастыраоссийский фестивали бу күнде божоп јат.

Јашөскүримнин күни — ол партиянын баштанкайыла јииттерди Лениннин кереестерине, коммунистический бийик идеалдарга чындык болзын деп воспитывать эди турган бастыра советский албатынын байрамы.

И. ЕФРЕМОВ.

БАЖАЛЫКТАР

Информационный жетирү	1
Жербойындагы Советтердин выборлоры	4
Советский избирательный система	10
Ленинский партиянын төзөлгөни	17
Азырал белетеерине ајаруны тыныдар , ,	23
Агитпункттардын ижи јаранат	27
Агитационно-массовый иштинг төс јери — производство	30
Советско-китайский колбулар	34
Советский јашөскүримнинг байрамы	39

БЛОКНОТ АГИТАТОРА

Редакционная коллегия

АН 10137. Подписано в печать 8/VI—1973 г.
Формат 70×108 1/32. Усл. п. л. 1,75. Уч.-изд. л. 1,75.
Заказ 2406. Тираж 872 экз. Цена 4 коп.

Горно-Алтайское отделение Алтайского книжного издательства,
г. Горно-Алтайск, пр. Коммунистический, 44.
Горно-Алтайская типография, пр. Коммунистический, 27.

4 акча